

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК СКЛАДНИК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. У статті обґрунтовуються теоретичні аспекти сутності здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Здійснюється аналіз літератури, що розкриває зміст ключових понять, зокрема понять «готовність до створення здоров'язбережувального середовища», «здоров'язбережувальна компетенція» та «здоров'язбережувальна компетентність». У дослідженні поняття «здоров'язбережувальна компетенція» характеризується як потенційна можливість майбутнього вчителя, а «здоров'язбережувальна компетентність» – програмний результат підготовки фахівця до створення здоров'язбережувального середовища та реалізована на практиці компетенція.

Ключові слова: готовність до створення здоров'язбережувального середовища, компетенція, компетентність, здоров'язбережувальна компетенція, здоров'язбережувальна компетентність.

Постановка проблеми.

В останнє десятиліття в Україні інтенсивно ведеться пошук шляхів підвищення якості освіти, забезпечення ринку праці компетентними фахівцями. Приєднання до Болонської декларації, яка визначає довгострокову мету програми дій багатьох країн Європи – створення загальноєвропейського простору вищої освіти для підвищення мобільності громадян на ринку праці, посилення їх конкурентоспроможності, спонукає до реформування вітчизняної освіти на основі компетентнісного підходу.

Особлива увага міжнародної освітньої громадськості до питання запровадження компетентнісного підходу до підготовки фахівців та підвищення на цій основі її якості була актуалізована у кінці ХХ ст. Зокрема, у доповіді Ж. Делора «Освіта: прихований скарб», представленій Міжнародною комісією з освіти в ЮНЕСКО, відзначається, що роботодавцям потрібна не кваліфікація, яка, з їхньої точки зору, занадто часто асоціюється з умінням здійснювати ті чи інші операції, а компетентність, в якій поєднується кваліфікація в ґрунтовному сенсі цього слова, поєднана з соціальною поведінкою, здатністю працювати в групі, автономністю й відповідальністю [57, 8].

Аналіз актуальних досліджень.

Проблема готовності майбутнього вчителя до професійної діяльності є однією з найбільш досліджуваних у психолого-педагогічній науці. Загальні основи становлення цієї проблематики представлено у працях Л. Дяченко, В. Зінченка, В. Гордана, І. Зязюна, М. Кандибовича, В. Крутецького, Н. Кузьміної, А. Маркової, В. Моляко, В. Сластьоніна, С. Рубінштейна та ін. Аналіз сутності та структури готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності й різних аспектів її реалізації досліджено науковцями: О. Будник, М. Дедловською, О. Дікановою, Б. Долинським, Л. Коваль, С. Литвиненко, С. Мартиненко, О. Матвієнко, Л. Сливка, Н. Урум, О. Філіпп'євою та ін.

Метою статті є визначення доцільності використання понять «готовність до створення здоров'язбережувального середовища», «здоров'язбережувальна компетенція» та «здоров'язбережувальна компетентність» у якості результату досліджуваного процесу.

Методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження з метою з'ясування стану її наукової розробленості, визначення термінологічного апарату дослідження.

Виклад основного матеріалу. Аналіз психологічної літератури, дає можливість стверджувати, що з позиції психології готовність до діяльності розуміється як функція психіки; як процес і результат сформованості ставлень, настанов особистості; її психологічний стан, який сприяє досягненню високих показників у діяльності. У педагогічній науці дослідники більш схильні розглядати готовність до діяльності, зокрема педагогічної, як особистісне

новоутворення, яке має інтегративну структуру, адже є «сукупністю професійно-педагогічних знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що забезпечують результативність роботи шкільного вчителя». Тому вмотивованою вважаємо думку О. Матвієнко, яка стверджує, що загалом у розумінні готовності до діяльності простежуються два підходи: функціональний, де її розглядають як стан психологічної функції, що зумовлює якісне виконання певної активності, та особистісний, де готовність виступає цілісним особистісним утворенням, що інтегрує сукупність суб'єктивних чинників окремої діяльності й досліджується переважно в контексті професійної підготовки до неї [148, 167].

Серед значної кількості дефініцій понять готовності майбутнього вчителя початкової школи до здійснення діяльності, що спрямована на здоров'язбереження, аналізу потребують визначення особистісного утворення майбутнього педагога, що розкривають аспекти підготовки до створення здоров'язбережувального середовища. Науковці вдало, на нашу думку, обґрунтовують поняття: готовність студентів до здійснення здоров'язбережувального навчання молодших школярів, до забезпечення здорового способу життя молодших школярів, до формування культури здоров'я, до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь, до здійснення здоров'язберігаючої діяльності.

Так, на думку О. Осолодкової, готовність студентів до здійснення здоров'язбережувального навчання молодших школярів – цілісне утворення особистості, яке тривалий час формується в результаті цілеспрямованого професійного навчання та творчого саморозвитку, й включає наявність певного рівня розуміння сутності здоров'язбережувального навчання, сформованості відповідних умінь, які передбачають збереження і зміцнення здоров'я молодших школярів в процесі навчання та психологічні якості особистості, що дозволяють здійснювати цей процес [187, 39–40]

Дослідниця О. Діканова вважає, що готовність майбутнього вчителя до формування культури здоров'я молодшого школяра – полікомпонентний стан особистості, що забезпечує її самореалізацію в розв'язанні

здоров'язбережувальних завдань початкової освіти з урахуванням конкретних умов і власного особистісного досвіду [62, 7]

Готовність майбутніх учителів початкових класів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів, на думку Н. Урум, це цілісне, стійке, полікомпонентне утворення, яке забезпечується позитивною мотивацією, оволодінням системою фундаментальних, теоретико-практичних та методичних знань, фахових, медичних, психолого-педагогічних умінь і навичок, здатністю до педагогічної рефлексії [262, 173]

Відомий український вчений Б. Долинський, визначає готовність майбутніх учителів початкової школи до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів психофізіологічний стан майбутнього вчителя, який володіє теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками, системою мотиваційних настанов, щодо організації та ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності в початковій школі, спрямованої на формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності [63, 182]

У дослідженні Л. Сливки, ми знаходимо визначення, де готовність майбутніх учителів початкових класів до здійснення здоров'язберігаючої діяльності – інтегроване утворення особистості, яке характеризує мотиви вибору професії, професійно значущі якості особистості, інтерес до проблеми збереження і зміцнення здоров'я зростаючої особистості, орієнтацію на цінності здоров'язбереження, систему теоретично орієнтованих і прикладних знань щодо сутності і структури цього феномена, уміння та навички, необхідні для проектування і впровадження навчально-виховних заходів щодо збереження, зміцнення і формування здоров'я учнів [237, 81] та ін.

Здійснений аналіз підходів до визначення сутності досліджуваних понять дає можливість зробити узагальнення, що науковці розглядають характеристику майбутнього фахівця як складне цілісне утворення, що є результатом професійної підготовки, цілі якої визначаються відповідно до поставлених професійних завдань та здоров'язбережувальних цілей майбутнього педагога.

З метою порівняльного аналізу представимо результати досліджень, у яких в основі програми підготовки майбутнього педагога визначено компетентнісний підхід, що зумовив визначення результатів освітньої діяльності у вигляді «компетенцій» та «компетентності».

У 2011 р. було затверджено Національну рамку кваліфікацій України (НРК), у якій зазначається, що: компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості; результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання. Проте, сучасна система вищої освіти потребує верифікації сумісності та формування зіставлення вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з вимогами «Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж усього життя» (EQF-LLL) та «Всеосяжної рамки кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти» (QF-EHEA); розроблення стандартів вищої школи на основі описів кваліфікаційних рівнів НРК; впровадження освітніх програм, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу). Нереалізованість цих шляхів удосконалення системи вищої освіти ускладнює розв'язання завдань Болонського процесу – підвищення мобільності випускників на ринку праці, посилення їх конкурентоспроможності, виховання студентів як активних громадян демократичного суспільства.

Більшість науковців, досліджуючи проблему компетентнісного підходу у підготовці майбутніх педагогів та визначення результату цієї діяльності, зазначають, що у академічному європейському і світовому просторі не досягнуто консенсусу відносно термінів «компетенція», «компетентність» в освіті. У різних наукових підходах, культурно-освітніх традиціях існують різні його інтерпретації. Це істотно ускладнює практичну реалізацію компетентнісного підходу, який дозволяє задати загальну рамку розробки компетентнісної моделі випускника і тим самим уніфікувати, упорядкувати, скоординувати зусилля усіх вищих навчальних закладів у підготовці майбутніх фахівців.

Аналіз зарубіжних та вітчизняних наукових досліджень, що розкривають сутність понять «компетенція», «компетентність», дає можливість зробити

висновок, що ці поняття вживаються як синонімічні (Е. Зеєр, Е. Симанюк, В. Сериков та ін.) або науковці розрізняють їх згідно визначених підходів (О. Гулай, А. Вербицький, І. Зимняя, М. Ільязова, В. Лунячек, А. Субетто, А. Хуторський, Ю. Шапран та ін.). Тоді як, практично, усі автори важливими їх складовими визначають наявність знань, умінь, досвіду, особистісних якостей, що забезпечують успіх у професійній діяльності.

Нам близькою є позиція авторів, які розрізняють ці поняття та обґрунтовують думку, що поняття «компетентність» у порівнянні з «компетенцією» є ширше. Тому конструктивними для нашого дослідження є узагальнення Ю. Шапрана, який у якості відмінних рис зазначених дефініцій визначив такі їх співвідношення: як об'єктивне і суб'єктивне – компетентний фахівець є суб'єктом, який володіє певними компетенціями, що відображають сферу його діяльності, права й обов'язки тощо; як інституціональне і функціональне – компетенція як інституціональне поняття визначає статус певної особистості, а компетентність є поняттям функціональним, що передбачає певну діяльність; як змістове і видове – компетенції формуються у результаті засвоєння змісту різних циклів навчальних дисциплін, а компетентність виступає різними видами діяльності щодо засвоєння цього змісту; як системне і одиничне – компетентність є складним системним утворенням, що складається з набору елементів – компетенцій, які є структурними компонентами системи; як потенційне і реалізоване – компетенції виступають потенційними можливостями (потенціалом) у майбутній діяльності особистості, а компетентність – реалізованою на практиці компетенцією [278, 13].

Впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи зумовило проведення ряду досліджень, у яких результатом професійного становлення визначено сформовану компетентність: професійну (Н. Колпакова), самоосвітню (А. Ратушинська); професійно-комунікативну (Ю. Вторнікова), медико-валеологічну (Г. Воскобойнікова), інформатичну (Л. Петухова) й ергономічну (Є. Зімниця) компетентності та ін. Автори спільні у думці, що вони виявляються у сукупності знань, умінь, навичок, якостей і властивостей, цінностей особистості, якими вона володіє й здатна реалізувати в певній професійній ситуації.

Ми згідні з науковцями, які, досліджуючи професійну компетентність майбутніх учителів, визначають її як полікомпонентну характеристику підготовленого до професійної діяльності фахівця, у структуру якої входять різні компоненти, що є конструктами різних видів компетентностей й детермінують у своїй цілісності готовність і успішність реалізації професійної діяльності.

Отже, на основі аналізу досліджень професійної компетентності майбутніх учителів вважаємо, що результатом підготовки майбутнього вчителя початкової школи, на основі компетентнісного підходу, в умовах ВНЗ є професійна компетентність майбутнього педагога, яка як інтегральна характеристика фахівця є сукупністю компетентностей, що забезпечують ефективність його діяльності (предметну, виховну, діагностичну, методичну, здоров'язбережувальну, екологічну, ергономічну та ін.).

Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи як складник його професійної компетентності є конструктом, який, формуючись в процесі професійної підготовки, забезпечує у майбутньому компетентну організацію педагогом процесу створення освітнього середовища початкової школи на основі здоров'язбережувальної діяльності.

З огляду на те, що результатом підготовки майбутнього вчителя початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища визначено здоров'язбережувальну компетентність, проаналізуємо психолого-педагогічну літературу з метою ґрунтовного представлення сутності цього поняття, його структури та критеріїв оцінювання.

Аналогічно до проблеми відсутності консенсусу відносно термінів «компетенція» й «компетентність» у науковій літературі є не визначеним питання співвіднесення понять «здоров'язбережувальна» компетенція» та «здоров'язбережувальна компетентність». Автори їх вживають як синоніми, поняття з близьким значенням, поняття які мають підпорядкованість (до складу компетентності входять компетенції) тощо.

Сутність здоров'язбережувальної компетентності майбутнього педагога представлена у дефініціях:

– інтегральна якість особистості, що виявляється в загальній здатності й готовності до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі, заснована на інтеграції знань, умінь та досвіду (О. Шатрова) [281, 111];

– комплекс системних знань і уявлень про позитивні та негативні зміни в стані власного здоров'я й здоров'я оточуючих; вміння складати програму збереження свого здоров'я та дієву програму (або план) збереження здоров'я учнів в умовах навчально-виховного процесу; вміння створювати здоров'язберігаюче освітнє середовище; володіння способами організації діяльності з профілактики здоров'я і здоров'язбереження; володіння освітніми технологіями, що бережуть здоров'я учнів; дослідження ефективності освітнього процесу в питаннях здоров'язбереження, а також здатність організувати й реалізувати діяльність з профілактики та здоров'язбереження (О. Югова) [286, 15];

– здоров'язберігаюча компетентність вчителя фізичної культури є складним інтегрованим утворенням у структурі особистості фахівця, може розглядатися як складова його фізичної культури й професійної компетентності, є виявом його культури здоров'я, основою соціально-педагогічної зрілості. (І. Іваній) [97, 20];

– здоров'язбережувальна компетентність фахівця в галузі фізичної культури розглядається як багатоаспектний феномен, який має спрямованість на себе (особистісний аспект) і на соціум (соціальний аспект). Вона передбачає сформованість власних ціннісних орієнтацій студента на здоровий спосіб життя, стійку мотивацію до здоров'язбереження та здатність до їх розвитку у суб'єктів діяльності в галузі фізичної культури і спорту, споживачів фізкультурних, спортивних та оздоровчих послуг (І. Мамакіна) [139, 18–19];

– інтегральна, динамічна риса особистості, що проявляється в здатності організувати й регулювати здоров'язберігаючу діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також вчинки й погляди навколишніх; зберігати та реалізовувати власні здоров'язберігаючі позиції в різних, зокрема, несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти тиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням,

активно їх перетворювати, самостійно приймати моральні рішення (Д. Воронін) [37, 171];

– інтегративна професійно-особистісна характеристика, яка визначає готовність і здатність педагога дошкільної освіти кваліфіковано здійснювати і свідомо перебудовувати діяльність по здоров'язбереженню усіх суб'єктів освітнього процесу в особистісному і професійному аспектах на основі знань, умінь, досвіду, вдосконалення професійно значущих якостей особистості (С. Карабаєва) [103, 9] та ін.

На цій характеристиці здоров'язбережувальної компетентності наголошує Ю. Лукашин, який зазначає: «Згідно з тим, що здоров'язбереження в освітньому процесі будь-якого без виключення закладу повинно бути зорієнтоване не тільки на дитину, але й на педагога, в структурі здоров'язбережувальної компетентності можна виокремити два аспекти: внутрішній та зовнішній. Зовнішній спрямований на включення вчителем елементів здоров'язбереження у власну практичну діяльність з метою збереження і покращення здоров'я учнів; внутрішній – відтворює необхідність і важливість усвідомлення цінностей здоров'я в цілому, так і у відношенні власного «Я» в професійному аспектах» [130, 103].

У наукових дослідженнях вчені також репрезентують визначення поняття «здоров'язбережувальна компетенція»:

– здатність мобілізувати знання, вміння і способи виконання дій щодо застосування здоров'язбережувальної діяльності в навчально-професійної діяльності (Н. Анікеєва) [4, 24];

– здатність (готовність) мобілізувати систему знань, умінь розумових і особистісних якостей, необхідних для формування у школярів мотивації до здоров'язбереження, а також уміння передбачати, попереджати, або компенсувати втрату здоров'я як засобу задоволення базових потреб людини (В. Тевкун) [258, 228];

– готовність майбутніх педагогів кваліфіковано здійснювати, аналізувати і корегувати діяльність зі здоров'язбереження у професійному й особистісному аспектах, на основі стійкої мотивації здорового способу життя, прийняття єдності тілесного, психічного і духовного здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу (Ю. Лукашин) [130, 6] та ін.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Отже, вітчизняні та зарубіжні дослідники в галузі професійної освіти акцентують увагу на тому, що готовність майбутнього педагога до здоров'язбережувальної діяльності у професії та відносно себе, визначається поняттями «здоров'язбережувальна компетентність» та «здоров'язбережувальна компетенція», які розглядаються як інтегральні характеристики майбутнього фахівця, що мають полікомпонентну структуру, адже відтворюють здатність до дій та операцій, підготовка до яких передбачена. Проте, поняття «здоров'язбережувальна компетенція» характеризується як потенційна можливість майбутнього вчителя, а «здоров'язбережувальна компетентність» – програмний результат підготовки фахівця та реалізована на практиці компетенція. Тому, у дослідженні ми будемо оперувати поняттям «здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи», яка визначена як результат його підготовки до створення здоров'язбережувального середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анিকেєва Н. Г. Компоненти формування здоров'єсберегаючої компетенції студентів / Н. Г. Анিকেєва // Вестник Московского университета МВД России. – 2008. – Вып. 9. – С. 23–26.
2. Воронін Д. Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.07 / Воронін Дмитро Євгенович. – Херсон, 2006. – 221 с.
3. Делор Ж. Образование: необходимая утопия [Электронный ресурс] / Ж. Делор // Образование: сокрытое сокровище : основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века. – М. : ЮНЕСКО, 1997. – Режим доступа : <http://www.ifar.ru/library/book201.pdf>
4. Диканова Е. Г. Подготовка будущего учителя к формированию культуры здоровья младшего школьника в условиях педколледжа : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Диканова Елена Геннадьевна. – Волгоград, 2004. – 150 с.
5. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Долинський Борис Тимофійович – Одеса, 2011. – 399 с.
6. Іваній І. В. Характеристика сутності здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури / І. В. Іваній // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 3. – С. 18–22.
7. Карабаєва С. И. Совершенствование здоров'єсберегающей компетентности педагогов в процессе методической работы в дошкольной организации : : автореф. дис. на соиск. научной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и

методика профессионального обучения» / С. И. Карабаева. – Ульяновск, 2014. – 26 с.

8. Лукашин Ю. В. Формирование здоровьесберегающей компетенции у студентов педагогического вуза : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Ю. В. Лукашин. – Пенза, 2010. – 23 с.

9. Мамакина И. А. Формирование когнитивного компонента здоровьесберегающей компетентности студентов факультета физической культуры вуза средствами современных образовательных технологий : автореф. дис. на соиск. ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / И. А. Мамакина. – Ульяновск, 2013. – 30 с.

10. Матвієнко О. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Матвієнко Олена Валеріївна. – Київ, 2010. – 496 с.

11. Осолодкова Е. В. Формирование готовности студентов педвузов к осуществлению здоровьесберегающего обучения младших школьников : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Осолодкова Елена Владимировна. – Магнитогорск, 2003. – 171 с.

12. Сливка Л. Деякі аспекти теорії та методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до здоров'язберігаючої діяльності / Лариса Сливка // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та інші. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. – № 10, Ч. 2. – С. 80–86.

13. Тевкун В. В. Здоров'язбережувальні компетенції – основа професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури [Електронний ресурс] / В. В. Тевкун // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – 2014. – Вип. 115. – С. 227–230. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_60. – (Серія: Педагогічні науки).

14. Урум Н. С. Підготовка майбутніх вчителів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Урум Наталія Степанівна. – К., 2008. – 213 с.

15. Шапран Ю. П. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів біології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Ю. П. Шапран. – Київ, 2014. – 40 с.

16. Шатрова Е. А. Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога / Е. А. Шатрова // Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin). – 2012. – № 2(117). – С. 111–116.

17. Югова Е. А. Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза / Е. А. Югова // Вестник Красноярского Государственного Педагогического Университета им. В. П. Астафьева. – 2011. – Том 1. Психолого-педагогические науки. – № 3(17). – С. 213–217.

REFERENCES

1. Аникеева, Н. Г. (2008) Компоненты формирования здоровьесберегающей компетенции студентов. *Вестник Московского университета МВД России*, 9, 23–26. (Anikueyeva, N. H. (2008). Components of the formation of the health-saving competence of students. *Bulletin of the Moscow University of the Ministry of Internal Affairs of Russia*, 9, 23-26).
2. Воронін, Д. Є. (2006). *Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання* (дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.07). Херсон (Voronin, D. E. *Formation of the health of the students of higher educational institutions by means of physical education* (PhD thesis). Kherson).
3. Делор Ж. Образование: необходимая утопия. Режим доступа: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf> (Delor J. Education: the necessary utopia. Retrieved from: <http://www.ifap.ru/library/book201.pdf>).
4. Диканова, Е. Г. (2004). *Подготовка будущего учителя к формированию культуры здоровья младшего школьника в условиях педколледжа* (дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.08). Волгоград (Dikanova, E.G. *Preparation of the future teacher for the formation of the health culture of a junior schoolchild in a pedagogical college* (PhD thesis). Volgograd).
5. Долинський, Б. Т. (2011). *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності* (дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04). Одеса (*Theoretical and methodical principles of training future teachers for the formation of healthcare-saving skills and skills of junior pupils in educational activities* (PhD thesis). Odessa).
6. Іваній, І. В. (2013) Характеристика сутності здоров'язберігаючої компетентності вчителя фізичної культури. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 3, 18-22. (Ivanyi, IV (2013) Characteristic of the essence of the health of the preserving competence of the teacher of physical culture. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 3, 18-22).
7. Карабаева, С. И. (2014). *Совершенствование здоровьесберегающей компетентности педагогов в процессе методической работы в дошкольной организации* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Ульяновск. (Karabaeva, S.I. (2014). *Improvement of health-saving competence of teachers in the process of methodical work in preschool organization* (DSc thesis abstract). Ulyanovsk).
8. Лукашин, Ю. В. (2010). *Формирование здоровьесберегающей компетенции у студентов педагогического вуза* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Пенза. (Lukashin, Yu. V. (2010). *Formation of health-saving competence among students of a pedagogical university* (DSc thesis abstract). Penza).
9. Мамакина, И. А. (2013). *Формирование когнитивного компонента здоровьесберегающей компетентности студентов факультета физической культуры вуза средствами современных образовательных технологий* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Ульяновск. (Mamakina, I.A. (2013). *Formation of*

the cognitive component of the health-defying competence of the students of the faculty of physical culture of the university by means of modern educational technologies (DSc thesis abstract). Ulyanovsk.

10. Матвієнко, О. В. (2010). *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії у навчально-виховному середовищі школи першого ступеня* (дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04). Київ (Matvienko, O. V. *Theoretical and methodological principles of the preparation of future teachers for pedagogical interaction in the educational environment of the school of the first degree* (PhD thesis). Kiev).

11. Осолодкова, Е. В. (2003). *Формирование готовности студентов педвузов к осуществлению здоровьесберегающего обучения младших школьников* (дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.08). Магнитогорск (Osolodkova, E. V. *Formation of readiness of students of higher pedagogical institutions for the implementation of health education for junior schoolchildren* (PhD thesis). Magnitogorsk).

12. Сливка, Л. (2014). Деякі аспекти теорії та методики підготовки майбутніх учителів початкових класів до здоров'язберігаючої діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, 10*, 80–86. (Cream, L. (2014). Some aspects of the theory and methodology of the preparation of future primary school teachers for health-care activities. *Problems of preparing a modern teacher: a collection of scientific works of the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychna, 10*, 80-86).

13. Тевкун, В. В. Здоров'язбережувальні компетенції – основа професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_60. (Tevkun, V.V. Health-preserving competences - the basis of professional training of future teachers of physical culture. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_115_60).

14. Урум, Н. С. (2008). *Підготовка майбутніх вчителів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ (Urum, N. S. *Training of future teachers to ensure healthy lifestyles for junior pupils* (PhD thesis). Kiev).

15. Шапран Ю. П. (2014). *Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів біології* (автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04). Київ. (Shapran Yu.P. *Theoretical and methodical principles of formation of professional competence of future teachers of biology* (DSc thesis abstract). Kiev).

16. Шатрова, Е. А. (2012). Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога. *Вестник ТГПУ, 2*, 111-116. (Shatrova, E.S. (2012). Theoretical model of the formation of the health-defying competence of the teacher. *TSPU Bulletin, 2*, 111-116).

17. Югова, Е. А. (2011). Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза. *Вестник Красноярского Государственного Педагогического Университета им. В. П. Астафьева, 3*, 213-217. (Yugova, E.A. Analysis of the structure and content of the health-saving competence of students at a pedagogical university. *Bulletin of the*

РЕЗЮМЕ

Татьяна Осадченко. Здоровьезберегательная компетентность будущего учителя начальной школы как составляющая его профессиональной компетентности.

Аннотация. В статье обосновываются теоретические аспекты сущности здоровьезберегательной компетентности будущего учителя начальной школы. Осуществляется анализ литературы, раскрывает содержание ключевых понятий, в частности понятий «готовность к созданию здоровьезберегательной среды», «здоровьезберегательная компетенция» и «здоровьезберегательная компетентность». В исследовании понятие «здоровьезберегательная компетенция» характеризуется как потенциальная возможность будущего учителя, а «здоровьезберегательная компетентность» - программный результат подготовки специалиста к созданию здоровьезберегательной среды и реализована на практике компетенция.

Ключевые слова: готовность к созданию здоровьезберегательной среды, компетенция, компетентность, здоровьезберегательная компетенция и здоровьезберегательная компетентность.

SUMMARY

Tetiana Osadchenko. Health preservation competence of the future primary school teacher as the component of his professional competence.

Summary. The article substantiates the theoretical aspects of the essence of health preservation competence of the future primary school teacher. The analysis of approaches to the definition of the essence of the studied concepts makes it possible to make the following generalization: the scientists consider the characteristics of a future specialist as a complex integral compound, which is the result of training, the goals of which are determined in accordance with the set professional goals as well as health protective goals of the future teacher. The literature, defining the content of key concepts, in particular the concepts of «readiness to create the health-preservation environment», «competence», «competency», «health preservation competence»,

«health preservation competency», was analyzed. In order to make a comparative analysis, the results of the research, in which the basis of the future teacher training is defined as the competence approach, which determined the results of educational activities in the form of «competencies» and «competency», were given. As a result of the preparation of the future teacher of elementary school, on the basis of a competent approach, in the conditions of the university there is a professional competence of the future teacher, which as an integral characteristic of a specialist is a competencies that ensure the effectiveness of its activities (substantive, educational, diagnostic, methodological, health-saving, ergonomics etc.). Scientists consider the characterization of a future specialist as a complex holistic entity that is the result of vocational training, the goals of which are determined in accordance with the set professional goals and health-preservation goals of the future teacher.

Health preservation competence of the future primary school teacher as the component of his professional competence is a construct, which, being formed in the process of professional training, in the future provides a competent organization by a teacher of the process of creating an educational environment of primary school on the basis of health preservation activities. The concept of «health preservation competence» is characterized as the opportunity for the future teacher, and «health-preservation competency» is the programmatic result of training a specialist and competence implemented in practice. Therefore, in our study we use the concept of «health preservation competency of the future primary school teacher», which is defined as the result of his/her readiness to create the health-preservation environment.

Key words: readiness to create the health-preservation environment, competence, competency, health preservation competence, health preservation competency.